

Čo je to „konsekrácia“ na sv. Omši?

Svätá Omša je nekonečné Božie šialenstvo, ako hovorieval svätý Josemaría. Eucharistická prítomnosť Krista sa začína, keď kňaz in persona Christi (v osobe Krista) vysloví slová konsekrácie (premenenia) chleba a vína. Tento článok venujeme srdcu Omše.

28.03.2024

1. Čo je to „konsekrácia“ pri Omši? Je to to isté ako transsubstanciácia?

Pod pojmom „konsekrácia“ pri Omši sa rozumie ústredný moment, keď sa chlieb a víno na základe Kristových slov vyslovených kňazom a vzývania Ducha Svätého stávajú Kristovým Telom a Krvou. Kristova eucharistická prítomnosť sa začína vo chvíli konsekrácie a trvá, kým jestvujú eucharistické spôsoby (porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi – ďalej ako KKC*, č. 1377). Cirkev zostáva verná Pánovmu príkazu pri Poslednej večeri a pokračuje v slávení tohto tajomstva na pamiatku Ježiša Krista až do jeho slávneho príchodu (porov. *KKC*, č. 1333, *IGMR*, č. 79 d).

Konsekráciou chleba a vína sa uskutočňuje premena celej podstaty chleba na Kristovo Telo a celej podstaty vína na jeho Krv. Pod

konsekrovanými spôsobmi chleba a vína je opravdivo, skutočne a podstatne prítomný sám živý a oslávený Kristus, jeho Telo a jeho Krv spolu s jeho Dušou a s jeho Božstvom (porov. *KKC*, 1413). Cirkev túto premenu nazýva transsubstanciáciou, takže by sme správne povedali, že konsekráciou sa uskutočňuje premenenie chleba a vína na Kristovo Telo a Krv.

Texty svätého Josemaríu na rozjímanie:

Čo nemôžeme my, to môže Pán. Ježiš Kristus, dokonalý Boh a dokonalý Človek, nezanecháva len symbol, ale skutočnosť: on sám zostáva.

Odchádza k Otcovi, no zároveň zotrúva medzi ľuďmi. Nezanechá nám tu obyčajný dar, ktorý v nás vzbudí spomienku naňho, nejaký obrázok, čo sa časom rozmaže a vybledne ako zožltnutá fotografia, úplne bezvýznamná pre tých, ktorí

neboli hrdinami tej láskyplnej chvíle. Pod spôsobom chleba a vína je tu však skutočne prítomný on sám: so svojím Telom a so svojou Krvou, so svojou Dušou a so svojou Božskou prirodzenosťou.

(Ísť s Kristom, bod 83)

Quam oblationem... Blíži sa chvíľa premenenia. Teraz je to znova Kristus, ktorý vo svätej omši prostredníctvom kňaza koná: *Toto je moje Telo... Toto je kalich mojej Krvi...* Ježiš je s nami! Pri *transsubstanciácii* – premenení – sa opäť sprítomňuje nekonečné Božie bláznovstvo, diktované láskou. Keď dnes opäť nadíde tá chvíľa, nech každý z nás v tichosti srdca povie Pánovi, že už nás nič nedokáže od neho odlúčiť, že jeho bezbranná ochota ostať pod spôsobom chleba a vína – tak krehkým! – nás premieňa na dobrovoľných otrokov: *Praesta meae menti de te vivere, et te illi semper*

*dulce sapere— Daj, nech duch môj
vždy len tebou sa živí, po sladkosti
tvojej vždy je dychtivý.*

(Ísť s Kristom, bod 90)

2. Prečo je konsekrácia dôležitá?

Konsekrácia je dôležitá, pretože v rámci svätej Omše je realizáciou sviatosti Eucharistie, ktorou kresťania vstupujú do „spoločenstva s Kristom skutočne prítomným v konsekrovanom chlebe a víne“ (František, *Katechéza o svätej Omši*). Cirkev slávila túto sviatosť od začiatku, ako o tom rozpráva Sväté písmo: „Vytrvalo sa zúčastňovali na učení apoštolov a na bratskom spoločenstve, na lámaní chleba a na modlitbách“ (Sk 2, 42). Táto prax bola odpoveďou na želanie samotného Ježiša Krista pri Poslednej večeri: „Toto robte na moju pamiatku“ (Lk

22, 19; 1 Kor 11, 24-25). Týmito slovami Ježiš žiada svojich učeníkov, aby prijali dar jeho sviatostnej prítomnosti a opakovali to, „kým nepríde“ (1 Kor 11, 26).

Sviatosť Eucharistie nie je jednoduchou pripomienkou udalosti, ktorá sa stala v dejinách. Je to „aktualizácia“ „pamiatky Krista, jeho života, smrti, zmŕtvychvstania a jeho príhovoru u Otca“ (*Katechizmus*, č. 1341) prostredníctvom liturgického slávenia. Takto sa mocou Ducha Svätého a Kristovými slovami, zhromaždenými v konsekrácii, „sa Kristus stáva skutočne a tajomne prítomným“ (*KKC*, č. 1357) medzi mužmi a ženami, aby boli v spoločenstve s ním a medzi sebou navzájom. Ako zdôraznil svätý Ján Pavol II: „Eucharistia, Kristova spásonosná prítomnosť v spoločenstvách veriacich a ich duchovný pokrm, je to najcennejšie, čo Cirkev môže mať na svojej ceste

dejinyami“ (*Ecclesia de Eucharistia*, č. 9).

Texty svätého Josemaríu na rozjímanie:

Teraz ukončíme túto chvíľu modlitby. Pripomeňme si — vychutnávajúc v hĺbke duše nekonečnú Božiu dobrotu —, že pri slovách premenenia sa Kristus stáva skutočne prítomným v hostii, so svojím Telom, so svojou Krvou, so svojou Dušou a so svojou Božskou prirodzenosťou. Klaňajte sa mu s úctou a oddanosťou; znovu mu v jeho prítomnosti ponúknite svoju lásku; nebojte sa mu povedať, že ho milujete; poďakujte sa mu za každodenný prejav jeho nežného milosrdenstva a rozniecujte v sebe túžbu s dôverou pristupovať k svätému prijímaniu. S bážňou sa skláňam pred týmto tajomstvom lásky: Pán si vyberá moje úbohé srdce ako svoj trón, aby ma nikdy neopustil, ak sa ja od neho

nevzdialim. Potešení Kristovou prítomnosťou a posilnení jeho Telom, dokážeme byť v tomto pozemskom živote verní, a potom v nebi, spolu s Ježišom a jeho Matkou, sa budeme nazývať víťazmi. *Smrť, kde je tvoje víťazstvo? Smrť, kde je tvoj osteň? Ale vďaka Bohu, ktorý nám dal víťazstvo skrze nášho Pána Ježiša Krista (1 Kor 15, 55 a 57).*

(Ísť s Kristom, bod 161)

Toto je zázrak lásky. *Toto je opravdivý chlieb Božích detí (Sekvencia Lauda Sion (Chváľ, Sione, Spasiteľa)).* Ježiš, Jednorodенý Syn Večného Otca, sa nám ponúka za pokrm. A ten istý Ježiš Kristus, ktorý nás tu posilňuje, nás očakáva v nebi ako svojich *hostí, spoluedičov a spoločníkov* (Sekvencia *Lauda Sion* (Chváľ, Sione, Spasiteľa)), pretože *tí, ktorí sa živia Kristom, aj keď zomrú smrťou pozemskou a časnou, budú žiť večne, lebo Kristus je život nepominuteľný*

(Svätý Augustín, *In Ioannes Evangelium tractatus*, 26, 20 (PL 35, 1616)). Pre kresťana, ktorý sa posilňuje mannou, definitívne nám danou v Eucharistii, sa večná blaženosť začína už teraz. To staré sa už pominulo: odložme nabok všetko zastarané, nech je už pre nás všetko nové: *srdcia, slová i skutky* (Hymnus *Sacris solemnis*). Toto je Dobrá zvesť. Zvesť nová, *novina*, pretože nám hovorí o takej nesmiernej láske, o akej sme predtým ani len netušili. Zvesť *dobrá*, lebo niet nič lepšieho, než je dôverné zjednotenie sa s Bohom, s Dobrom nad všetky dobrá. Je to *Dobrá zvesť*, lebo istým spôsobom, ktorý nie je možné ani opísať, je pre nás závdavkom večného života.

(*Ísť s Kristom*, bod 152)

3. Na ktorom mieste v Omši sa koná?

Svätá Omša sa slávi od počiatkov Cirkvi a má dve časti: „liturgiu slova“ a „eucharistickú liturgiu“. Liturgia slova zahŕňa ohlasovanie a počúvanie Božieho slova prostredníctvom čítaní, ktoré predkladá Cirkev. „Liturgia Eucharistie“ potom zahŕňa obetovanie chleba a vína, anaforu alebo eucharistickú modlitbu - ktorá obsahuje formulu konsekrácie - a prijímanie (porov. KKC, č. 1345 - 1355).

Základnými a nevyhnutnými prvkami na uskutočnenie transsubstanciácie sú: chlieb z pšeničnej múky a víno z hrozna, známe ako „eucharistické spôsoby“, a konsekračné slová, ktoré vyslovuje kňaz celebrujúci *in persona Christi* (v osobe Krista). Tieto slová sú:

On večer pred svojím umučením vzal chlieb do svojich svätých a ctihodných rúk, pozdvihol oči k nebu, k tebe, Bohu, svojmu všemohúcemu Otcovi, vzdával ti vďaky a dobrorečil, lámal chlieb a dával svojim učeníkom, hovoriac:

*VEZMITE A JEDZTE Z NEHO VŠETCI:
LEBO TOTO JE MOJE TELO, KTORÉ SA
OBETUJE ZA VÁS.*

Podobne po večeri vzal do svojich svätých a ctihodných rúk aj tento preslávnny kalich, znova ti vzdával vďaky, dobrorečil a dal ho svojim učeníkom, hovoriac:

*VEZMITE A PITE Z NEHO VŠETCI:
LEBO TOTO JE KALICH MOJEJ KRVI,
KTORÉ SA VYLIEVA ZA VÁS I ZA
MNOHÝCH NA ODPUSTENIE
HRIECHOV. JE TO KRV NOVEJ A
VEČNEJ ZMLUVY. TOTO ROBTE NA
MOJU PAMIATKU.*

(Rímsky kánon)

Mocou slov, ktorými Kristus ustanovil Eucharistiu, a jeho pôsobením prostredníctvom kňaza, pridanou k moci Ducha Svätého, sa jeho Telo a Krv sviatostne sprítomňujú pod podobou chleba a vína (porov. *KKC*, 1353). „Kristus ustanovil sviatosť Eucharistie v noci na Zelený štvrtok. Chcel, aby sa jeho obeta obnovovala nekrvavým spôsobom vždy, keď kňaz opakuje slová konsekrácie chleba a vína. Už dvadsať storočí, milióny rás, tak v najpokornejšej kaplnke, ako aj v najvelkolepejších bazilikách a katedrálach, sa Zmŕtvychvstalý Pán dáva svojmu ľudu“ (Benedikt XVI., *Homília prednesená v Paríži*, 13. septembra 2008).

Texty svätého Josemaríu na rozjímanie:

Svätá omša — opätovne zdôrazňujem — je úkonom božským, trojičným, nie ľudským. Kňaz, ktorý

ju slávi, ju slúži ako Pánom poverený zástupca, prepožičiavajúci svoje telo a svoj hlas; nekoná v svojom mene, ale *in persona et in nomine Christi* — v osobe a v mene Krista.

(*Ísť s Kristom*, bod 86)

Ten neustále sa obnovujúci zázrak Najsvätejšej Eucharistie má všetky charakteristické črty Ježišovho štýlu konania. Dokonalý Boh a dokonalý človek, Pán neba i zeme sa nám ponúka za pokrm tým najprirodzenejším a najobyčajnejším spôsobom. A takto čaká na našu lásku už skoro dvetisíc rokov. Je to dlhý čas, ale zároveň aj nie je, pretože tam, kde je láska, dni akoby mali krídla.

Spomínam si na jednu pôvabnú galícijskú báseň, na jeden zo Spevov Alfonza X. Múdrehu. Je to legenda o istom mníchovi, ktorý vo svojej prostote poprosil Preblahoslavenú Pannu Máriu, aby sa mohol čo i len

na okamih pozrieť do neba. Panna Mária vyhovelá jeho prianiu a dobrý mních bol prenesený do raja. Keď sa vrátil, nikoho z obyvateľov kláštora už nespoznával. Jeho modlitba, ktorá sa mu zdala byť nesmierne krátkou, trvala tri storočia. Pre milujúce srdce tri storočia neznamenujú nič. Takto si vysvetľujem aj tých dvetisíc rokov Pánovho čakania v Eucharistii. Je to čakanie Boha, ktorý miluje ľudí, ktorý nás hľadá, ktorý nás miluje takých, akí sme — nedokonalých, sebeckých, nestálych —, ale pritom schopných objaviť jeho nekonečnú lásku a úplne sa mu odovzdať.

Ježiš prišiel na svet z lásky a preto, aby aj nás naučil milovať — a aby s nami zostal v Eucharistii. *A pretože miloval svojich, čo boli na svete, miloval ich do krajnosti* (Jn 13, 1). Týmito slovami začína svätý Ján rozprávanie o tom, čo sa odohralo v predvečer Veľkej noci, keď Ježiš — ako píše svätý Pavol — *vzal chlieb,*

*vzdával vďaky, lámal ho a povedal:
„Toto je moje telo, ktoré je pre vás;
toto robte na moju pamiatku.“*

*Podobne po večeri vzal kalich a
hovoril: „Tento kalich je nová zmluva
mojej krvi. Toto robte, kedykoľvek ho
budete piť, na moju pamiatku (1 Kor
11, 23-25)“.*

(Ísť s Kristom, bod 151)

4. Kto môže konsekrovať?

Všetci veriaci sa aktívne zúčastňujú na každom liturgickom slávení.

„Slávi celé spoločenstvo, Kristovo telo zjednotené so svojou Hlavou“ (KKC, č. 1140). Každý úd je však povolaný vykonávať určitú úlohu, pretože „všetky údy nekonajú tú istú činnosť“ (Rim 12, 4). Konsekráciu vykonáva kňaz, ktorý ako „postava Krista vyslovuje tieto slová, ale ich účinnosť a milosť pochádza od Boha“ (sv. Ján

Zlatoústý, *De proditione Iudae homilia* 1,6.). Skutočne, prostredníctvom sviatosti posvätného stavu kňazi dostávajú milosť, ktorá ich uschopňuje vykonávať bohoslužobné úkony, najmä eucharistickú konsekráciu, v službe ostatným veriacim.

To však neznamená, že ostatný ľud nemá dôležitú úlohu, pretože „plná a aktívna účasť všetkého ľudu je prvým a nevyhnutným prameňom, z ktorého majú veriaci čerpať pravého kresťanského ducha“ (*Sacrosanctum Concilium*, č. 14). V tomto zmysle, hoci veriaci nemôžu vykonať konsekráciu, ich úloha je podstatná. „Vskutku, slávenie Eucharistie je činnosťou všeobecnej Cirkvi; a v nej každý vykonáva všetko a len to, čo mu patrí podľa stupňa, ktorý má v Božom ľude. Z toho vyplýva potreba venovať osobitnú pozornosť niektorým aspektom slávenia, ktorým sa niekedy v priebehu storočí

venovala menšia pozornosť. Tento ľud je totiž ľud Boží, získaný Kristovou krvou, zhromaždený Pánom, živený jeho Slovom; ľud povolaný vznášať k Bohu prosby celej ľudskej rodiny; ľud, ktorý v Kristovi vzdáva vďaky za tajomstvo spásy prinášaním jeho obety; ľud, ktorý sa napokon prostredníctvom prijímania Kristovho Tela a Krvi posilňuje v jednote“ (IGMR, č. 5).

Texty svätého Josemaríu na rozjímanie:

Spásonosné sprostredkovanie medzi Bohom a ľuďmi sa v Cirkvi upevňuje prostredníctvom sviatosti posvätného stavu, ktorá kňazov uschopňuje - vďaka charakteru a milosti, ktoré z toho vyplývajú - pôsobiť ako služobníci Ježiša Krista v prospech všetkých duší. To, že jeden môže vykonať úkon, ktorý iný nemôže, nevyplýva z rozdielnosti v добрôte alebo zlobe, ale zo získanej

moci, ktorú jeden má a druhý nie. Preto, keďže laik nedostal moc konsekrovať, nemôže vykonať konsekráciu, nech je jeho osobná dobrota akákoľvek (sv. Tomáš, *In IV Sent.* d.13, q.1, a.1).

(Milovať Cirkev, č. 31)

Náš Pán Ježiš Kristus ustanovuje Eucharistiu, aby sme ho mohli mať vždy blízko pri sebe, pretože — nakoľko to vôbec môžeme pochopiť — ten, ktorý nič nepotrebuje, pohnutý láskou sa nechce zaobísť bez nás. Najsvätejšia Trojica si zamilovala človeka, pozdvihla ho do poriadku milosti a urobila ho na svoj *obraz a podobu* (Gn 1, 26); vykúpila ho z hriechu — z hriechu Adama, ktorý padol na celé ľudské pokolenie, ako aj z osobných hriechov každého jedného z nás — a túži skutočne prebývať v našej duši: *Kto ma miluje, bude zachovávať moje slovo a môj*

Otec ho bude milovať; prídeme k nemu a urobíme si uňho príbytok (Jn 14, 23).

Tento trojičný prúd lásky k ľuďom — lásky zo strany Najsvätejšej Trojice — sa najvznešenejším spôsobom zvečňuje v Eucharistii. Pred mnohými rokmi sme sa všetci v katechizme učili, že Najsvätejšiu Eucharistiю môžeme považovať za Obetu a Sviatosť; a že táto Sviatosť sa nám predstavuje ako sväté prijímanie a ako poklad na oltári: vo Svätostánku. Eucharistickému tajomstvu *Corpus Christi* — Kristovho Tela, ktoré je prítomné vo všetkých Svätostánkoch sveta, venuje Cirkev osobitný sviatok: Sviatok Božieho Tela a Krvi. Dnes, na Zelený štvrtok, upriamime našu pozornosť na Najsvätejšiu Eucharistiю ako na obetu a pokrm, teda na svätú omšu a sväté prijímanie.

Hovoril som o trojičnom prúde lásky k ľuďom. A kde inde ho možno vidieť

jasnejšie než vo svätej omši? Na tejto posvätnnej oltárnej obete má účasť celá Svätá Trojica. Preto teda vo vstupnej modlitbe, v tichej modlitbe nad darmi a v modlitbe po svätom prijímaní tak rád opakujem slová eucharistickej modlitby: *Skrze nášho Pána Ježiša Krista, tvojho Syna – čím sa obraciame k Otcovi –, ktorý je Boh a s Tebou žije a kraluje v jednote s Duchom Svätým po všetky veky vekov. Amen.*

Vo svätej omši sa neustále vznáša modlitba k Otcovi. Kňaz zastupuje večného Kňaza, Ježiša Krista, ktorý je zároveň aj Obetou. A pôsobenie Ducha Svätého vo svätej omši je takisto neopísateľné a nepochybné. „Mocou Ducha Svätého, píše svätý Ján Damascénsky, sa uskutočňuje premena chleba na Kristovo telo (Sv. Ján Damascénsky, *De fide orthodoxa*, 13 (PG 94, 1139))“.

(Ísť s Kristom, body 84-85)

5. Môže byť eucharistická konsekrácia mimo Omše?

„Omša sa skladá z dvoch častí, z liturgie slova a eucharistickej liturgie, ktoré sú tak úzko spojené, že tvoria jeden bohoslužobný úkon“ (František, *Katechéza o svätej Omši*). Z tohto dôvodu je eucharistická liturgia, pri ktorej sa koná eucharistické konsekrovanie, neoddeliteľná od obradu svätej Omše. „V Omši sa pripravuje stôl Božieho Slova i Kristovho Tela, z ktorého sa veriaci poučajú a živia“ (IGMR, č. 28).

Texty svätého Josemaríu na rozjímanie:

Vidím sa ako malé a slabé vtáča, navyknuté len preletúvať zo stromu na strom; niekedy možno na balkón na treťom poschodí... Jedného dňa dostal vtáčik odvahu vyletieť až na

strechu skromného domu, ktorý nebol práve mrakodrapom... — Vtom priletel orol a schytil vtáča, ktoré pokladal za orlie mláďa; držiac ho v mocných pazúroch vtáča s ním vystupuje do výšok, ponad hory a zasnežené vrcholky, až nad biele a ružové oblaky, ešte vyššie, až pozerá priamo do slnka... A potom orol vtáča pustil a povedal mu: a teraz leť!... — Pane, nech už nikdy nepoletujem len nízko nad zemou, nech som vždy ožiarený lúčmi božského slnka — Krista v Eucharistii!, nech sa môj let neskončí skôr, ako nájdem pokoj tvojho srdca!

(*Vyhňa*, bod 39)